Достъпът на децата до правосъдие бе обсъден на експертен форум: напредък и оставащи предизвикателства

Национален семинар на тема „Детето пред Темида“, посветен на достъпа на децата до правосъдие, се проведе днес в София. Събитието беше организирано от Българския Хелзинкски комитет и събра представители на държавни институции, неправителствени организации, академичните среди и адвокатурата.

Пред участниците председателят на ФРП и ръководител на проекта „Темида вижда детето-2“ Ива Пушкарова сподели основни изводи от работата на екипа. Тя акцентира върху степента на съответствие на българското законодателство с изискванията на директивите на Европейския съюз, както и върху наблюдаваните в процеса на работа по проекта тенденции в съдебната практика след промените в Наказателно-процесуалния кодекс от есента на 2023 г.

Пушкарова подчерта съществените различия между адаптираната наказателна процедура за непълнолетни обвиняеми и щадящата процедура за деца – пострадали или свидетели на престъпления. По думите ѝ двете процедури имат различни цели, съобразени са с различни потребности и уязвимости на децата и включват различни по структура процесуални права, гаранции и правни възможности. Всяко смесване на двете или подмяна на инструментите им създава рискове от нарушения на правата на детето и дисбалансиране на производството със съответните последици за справедливия му и навременен изход.

В рамките на дискусиите отново бяха откроени редица проблеми. Сред тях са затрудненията при разпознаване на особеностите на детето и изискванията към държавните органи според конкретната му процесуална роля, непълното съответствие с правото на Европейския съюз, формалистичното прилагане на законодателството и недостигът на специализация сред органите на наказателната система. Посочена беше и липсата на системен стандарт на опознаване на детето чрез ефективни личностни характеристики и индивидуалнии оценки, които да подпомагат органите при вземането на решения, съобразени с техните нужди.

Въпреки трудностите, според Пушкарова се наблюдават и положителни промени. Все по-ясно се осъзнават етичните и правните основания на новите подходи към деца в различни процесуални роли, а специалистите в системата все по-често търсят допълнителна подготовка и прилагат по-гъвкави и чувствителни практики.

Сред оставащите предизвикателства тя откроi разпознаването и адекватния отговор на специфични форми на уязвимост, управлението на случаи, при които детето навършва пълнолетие в хода на производството, прилагането на непълно транспонирани институти и съчетаването на нови и заварени правни инструменти. Като сериозен проблем беше посочен и професионалният интегритет на системата, която все още изгражда етиката на наказателнопроцесуалното общуване с деца с различен процесуален профил.

25 Март 2026